

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Divi Thomae Aqvinatis Doctoris Angelici Opera Omnia

Summa diligentia ad exemplar Romanæ Impreßionis restituta

Secunda secundae Summa Theologiae

Thomas <von Aquin, Heiliger>

Venetiis, 1593

2 Vtrum fides informis sit donum.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72772](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72772)

Super questionis sextae articulum secundum.

IN articulo 2. eiusdem sextae questionis, in responsione ad secundum, dubium occurrit, quomodo deformitas actus sit de ratione speciei ipsius actus, secundum quod est actus moralis. Videtur enim hoc contrarium doctri- nae datae in prima secunda, ubi dictum est, quod deformitas privatiua actus peccati, non est de integritate speciei ipsius peccati, sed consequens ad speciem mali moralis. Quomodo fiat haec duo simul.

ARTICVLVS II.

Utrum fides informis sit donum Dei.

AD SECUNDVM sic proceditur. Videtur, quod fides informis non sit donum Dei. Dicitur. n. Deut. 32. q. Dei perfecta sunt opera: fides autem in formis est quoddam imperfectum: ergo fides informis non est opus Dei.

¶ 2. Praet. Sicut actus dicitur deformis pro hoc, quod caret debita forma: ita et fides dicitur informis propter hoc quod caret debita forma: sed actus deformis peccati non est a Deo, ut supra dictum est. ergo neque et fides informis est a Deo.

¶ 3. Praet. Quaecumque Deus sanat, totaliter sanat, dicitur. n. Io. 7. Si circuncisionem accipit homo in sabbatho, ut non soluitur lex Moysi, mihi indignamini, quia totum hominem sanum feci in sabbatho, sed per fidem homo sanatur ab infidelitate. Quicumque ergo donum fidei a Deo accipit, simul sanat ab omnibus peccatis: sed hoc non fit, nisi per fidem formatam: ergo sola fides formata est donum Dei. si ergo fides informis est a Deo.

SED CONTRA est, quod quidam glo. dicit prima ad Corin. 13. quod fides quae est sine charitate, est donum Dei: haec autem est informis. ergo fides informis est donum Dei.

RESPON. Dicendum, quod informitas privatio quaedam est. Et autem considerandum, quod privatio quandoque quidem pertinet ad rationem speciei, quaeque autem non, sed superuenit rei iam habenti propriam speciem, sicut privatio debite commensurationis humorum est de ratione speciei ipsius aegritudinis: tenebrositas autem non est de ratione speciei diaphani, sed ei superuenit. Quia ergo cum assignat eam alicuius rei, intelligitur assignari eam eius secundum quod in propria specie existit: id quod non est eam illius rei, ad quam pertinet privatio, sicut existens de ratione speciei illius. Non enim potest dici eam aegritudinis, quod non est eam distemperatae humorum. Potest tamen dici aliquid esse eam diaphani, quae non est de ratione speciei diaphani. Informitas autem fidei non pertinet ad rationem speciei ipsius fidei, cum fides dicatur in formis, quod est eam fidei simpliciter dicta: hoc autem est Deus, ut dictum est. Unde relinquitur, quod fides informis sit donum Dei.

AD PRIMUM ergo dicendum, quod fides informis, etsi non sit perfecta simpliciter perfectione uirtutis, est tamen perfecta quadam perfectione, quae sufficit ad fidei rationem.

AD SECUNDVM dicendum, quod deformitas actus est de ratione speciei ipsius actus, sicut quod est actus moralis, ut supra dictum est. Dicitur enim actus deformis per privationem formae intrinsecae, quod est debita commensuratione circumstantiarum actus. Et id non potest dici eam actus deformis Deus, qui non est eam deformitatis, licet sit causa actus, in quantum est actus. Vel dicendum, quod deformitas non solum importat privationem debite formae, sed et contrariam dispositionem. Unde deformitas se habet ad actum, sicut falsitas ad fidem: et idem sicut actus deformis non est a Deo, ita nec aliqua fides falsa. Et sicut fides informis est a Deo, ita et actus qui sunt boni ex genere, quae non sunt charitate formati, sicut plerumque in peccatoribus contingit, sunt a Deo.

AD TERTIVM dicendum, quod ille qui accipit a Deo fidem absque charitate, non simpliciter sanat ab infidelitate, quia non remouet culpam peccati infidelitatis, sed sanat solum quod, ut scilicet et tali peccato. Hoc autem frequenter contingit, quod aliquis delinquit ab uno actu peccati, et Deo hoc faciente, qui tamen ab actu alteri peccati non desistit propria iniquitate suggerente. Et per hunc est modus datus aliqui homini a Deo quod credat, non tamen datus ei charitatis donum, sicut et aliquibus absque charitate datur donum prophetiae, uel aliquid simile.

F mali moralis, quod est genus positum in genere sed sit sermo de actu qui est moralis, & cum ipse sub malo simpliciter transcendenter sumptus, quod deformitas est intrinsecae de ratione speciei, in quantum est malus. Et quoniam haec respicitur ad actum...

tia humorum. Potest tamen dici aliquid esse eam diaphani, quae non est de ratione speciei diaphani. Informitas autem fidei non pertinet ad rationem speciei ipsius fidei, cum fides dicatur in formis, quod est eam fidei simpliciter dicta: hoc autem est Deus, ut dictum est. Unde relinquitur, quod fides informis sit donum Dei.

AD PRIMUM ergo dicendum, quod fides informis, etsi non sit perfecta simpliciter perfectione uirtutis, est tamen perfecta quadam perfectione, quae sufficit ad fidei rationem.

AD SECUNDVM dicendum, quod deformitas actus est de ratione speciei ipsius actus, sicut quod est actus moralis, ut supra dictum est. Dicitur enim actus deformis per privationem formae intrinsecae, quod est debita commensuratione circumstantiarum actus. Et id non potest dici eam actus deformis Deus, qui non est eam deformitatis, licet sit causa actus, in quantum est actus. Vel dicendum, quod deformitas non solum importat privationem debite formae, sed et contrariam dispositionem. Unde deformitas se habet ad actum, sicut falsitas ad fidem: et idem sicut actus deformis non est a Deo, ita nec aliqua fides falsa. Et sicut fides informis est a Deo, ita et actus qui sunt boni ex genere, quae non sunt charitate formati, sicut plerumque in peccatoribus contingit, sunt a Deo.

AD TERTIVM dicendum, quod ille qui accipit a Deo fidem absque charitate, non simpliciter sanat ab infidelitate, quia non remouet culpam peccati infidelitatis, sed sanat solum quod, ut scilicet et tali peccato. Hoc autem frequenter contingit, quod aliquis delinquit ab uno actu peccati, et Deo hoc faciente, qui tamen ab actu alteri peccati non desistit propria iniquitate suggerente. Et per hunc est modus datus aliqui homini a Deo quod credat, non tamen datus ei charitatis donum, sicut et aliquibus absque charitate datur donum prophetiae, uel aliquid simile.

dem tunc a diuina liberalitate fides sine charitate sponso ad fidei, & non charitatis in seipsum terciae dispositae ad substantiam animae, & non inuis, infunditur anima, ut patet in amato...

q. di. 3. q. 3. ar. 2. & uer. q. 14. a 7. cor. & Ro. 8. 12.

l. q. 79. ar. 1. ad 3.

Ad hoc dicitur quod licet non dicitur, quod privatio significata per deformitatem, sit de ratione speciei simpliciter & absolute, sed cum modificatione. I. ut supra dictum est, ubi propter subiectam rationem. Dicitur enim actus deformis per privationem formae intrinsecae & scilicet, quod commentario intrinsecae debita actui moralis dupliciter, quantum ad propositum spectat, potest inueniri deesse in actu moralis, v. n. modo per modum purae privationis, sicut tenebra inuenitur in diaphano per solam absentiam luminis. Et si hoc modo inueniri concederetur actus moralis deformis, tunc proculdubio deformitas privatiue esset intrinsecae de ratione speciei actus moraliter mali. Et quoniam ex dictis in primo libro, & scilicet lo patet, mali moralis speciem positiuam esse, & non in privatione, sed in contrarietate consistere, idem hic sensus non est huic literae tribuendus. Alio ergo modo contingit per modum privationis consequentis contrariam formam, sicut cecitas sequitur ad formam contrariam uisui, uel oculo. Et hoc modo dictum fuit, quod deformitas privatiue inuenitur in actu malo moraliter, & dicitur esse de ratione speciei actus moralis, non ut differentia intrinsecae, sed ut passio consequens ad differentiam intrinsecae. Et dicitur etiam privatio formae intrinsecae, quia est privatio formae intrinsecae actui moralis. Et quantum ad praesentem questionem spectat, idem est iudicium, siue illa privatio sit de ratione speciei, ut differentia, siue ut passio: ab eodem enim agere sunt. Potest autem, & debet secundum intentionem literae, & planum illius sensum, aliter exponi litera ista, ut sit sermo, non de specie

QVAESTIO VII.

De effectibus fidei, in duos articulos diuisa.

DEINDE considerandū est de effectibus fidei. ET CIRCA hoc q̄runtur duo.

¶ Primo, Vtrum timor sit effectus fidei. ¶ Secundo, Vtrum purificatio cordis sit effectus fidei.

ARTICVLVS PRIMVS.

Vtrum timor sit effectus fidei.

AD PRIMVM sic procedit. Vt q̄ timor nō sit effectus

fidei. Effectus nō p̄cedit causā: sed timor p̄cedit fidem. dicitur. n. Ecl. 2. Qui timetis Deum, cre dit illi: ergo timor non est effectus fidei.

¶ 2 Pr̄t. Idem non est causa contrariorū: sed timor & spes sunt contraria, vt supra * dictum est: fides aut̄ generat sp̄m, vt dicitur in * Glo. Matt. 1. ergo non est causa timoris.

¶ 3 Pr̄t. Contrarium non est causa contrarij: sed obiectum fidei est quoddam bonum, quod est veritas prima: obiectum autem timoris est malum, vt supra dictum est: actus autem habet sp̄ciem ex obiecto secū dum supra * dicta: ergo fides non est causa timoris.

SED CONTRA est, quod dicitur Iacob. 2. Demones credunt, & contremiscunt.

RESPON. Dicendum, quod timor est quidā motus appetitiuū uirtutis, ut supra * dictum est. Omnium autem appetitiuorum motuum principium est bonum, uel malum apprehensum. Vnde oportet q̄ timoris, & omnium appetitiuorū motū sit principium aliqua apprehensio. Per fidē autē fit in nobis quēdā apprehensio de quibusdam malis poenalibus, quae s̄m diuinū iudiciū inferuntur: & per hunc modū fides est causa timoris, quo q̄s timet a Deo puniri, qui timor est seruilis. Est et̄ causa timoris filialis, quo quis timet separari a Deo, uel quo quis refugit se Deo cōparare, reuerēdo ipsū, inquantū per fidē hanc existimationē habemus de Deo, q̄ sit quoddā immensum, & altissimū bonum, a quo separari est pessimū, & cui uelle aquiri, est malum: sed primi timoris, s̄. seruilis, est causa fides in formis, sed secundi timoris, s̄. filialis, est causa fides formata, quae per charitatē facit hominem Deo adherere, & ei subijci.

AD PRIMVM ergo dicendū, q̄ timor Dei non p̄t vniuersaliter p̄cedere fidē: q̄ si oīno ei⁹ ignorantia haberem⁹ quantū ad p̄mia, uel penas, de quibus per fidē instruimur, nullo modo eū timere mus. Sed supposita fide de aliquibus articulis fidei, puta, de excellētia diuina, sequit̄ timor reuerētiae, ex quo sequit̄ vltimus, vt hō intellectū suum Deo subiciat ad credendū oīa, quae sunt p̄missa Deo. vñ ibi sequitur. Et nō enacuabitur merces uestra.

AD SECYNDVM dicendum, quod idem s̄m contraria potest esse contrariorū causa, non autem idem secundum idem: fides aut̄ generat sp̄m, secundum quod facit nobis aſtimationem de p̄mijs, quae Deus retribuit iustis. Est autem causa timoris, s̄m quod facit nobis aſtimationem de p̄nijs, quas peccatoribus infligere vult.

¶ Primo, Vtrum timor sit effectus fidei.

AD TERTIVM dicendum, q̄ obiectū fidei primum, & formale est bonum, quod est ueritas prima: sed materialiter fidei proponuntur etiam credenda quaedam mala, puta, quod malum sit Deo non subijci, uel ab eo separari, & quod peccatores penalia male sustinebunt a Deo: & secundum hoc fides potest esse causa timoris.

ARTICVLVS II.

Vtrum purificatio cordis sit effectus fidei.

AD SECYNDVM sic procedit. Vt q̄ purificatio cordis nō sit effectus fidei. Puritas n. cordis p̄cipue in affectu consistit: sed fides in intellectu ē: ergo fides nō causat cordis purificationē.

¶ 2 Pr̄t. Illud quod causat cordis purificationē, nō p̄t simul esse cū impuritate: sed fides simul potest esse cū impuritate peccati, sicut patet in illis, q̄ habēt fidē informē: ergo, fides non purificat cor.

¶ 3 Pr̄t. Si fides aliquo mō purificat cor hu manū, maxime purificaret hominis intellectū: sed intellectu nō purificat ab obscuritate, cū sit cognitio enigmatica. ergo fides nullo mō purificat cor.

SED CONTRA est, quod dicit Petrus Act. 15. Fide purificans corda eorum.

RESPONDEO. Dicendum, quod impuritas uniuscuiusq̄ rei consistit in hoc, quod uilioribus immiscetur. Non n. dicitur argentum esse impurum ex permissione auri, per quā melius redditur, sed ex permissione plumbi, uel stanni. Manifestū est autē q̄ rationalis creatura dignior est omnibus tēporalibus, & corporalibus creaturis: & ideo impura redditur ex hoc, quod tēporalibus se subijcit per amorē: a qua quidē impuritate purificatur per contrariū motū, dū. s̄. tendit in id, qd̄ est supra se, s̄. in Deum, in quo quidem motu primū principium est fides. Accedentem n. ad Deum oportet credere, ut dicitur Heb. 11. & ideo primum principium purificationis cordis est fides, qua purificatur impuritas erroris, quae si perficiatur per charitatē formatam, perfectam purificationem causat.

AD PRIMVM ergo dicendū, quod ea, q̄ sunt in intellectu, sunt principia eorū, quae sunt in affectu, inquantū. s̄. bonū intellectus mouet affectum.

AD II. dicendū, quod fides ēt informis, excludit quandam impuritatem sibi oppositam, s̄. impuritatem erroris, quae contingit ex hoc, qd̄ intellectus humanus inordinate inharet rebus se inferioribus, dum. s̄. uult secundum rōnes rerum sensibiliū mereri diuina: sed quando per charitatē formatam, tunc nullā impuritatem secum cōpatit̄: q̄a uniuersa delicta operit charitas, ut dicit̄ Prouer. 10.

AD TERTIVM dicendum, quod obscuritas fidei non pertinet ad impuritatem culpae, sed magis ad naturalem defectum intellectus humani secundum statum praesentis uitae.

QVAESTIO III.

De dono intellectus, & scientie, in octo articulos diuisa.

DEINDE considerandū de dono intellectus & scientiae quae respondent uirtuti fidei.

ET CIRCA donum intellectus quae runtur octo.

¶ Primo, Vtrum intellectus sit donum Spiritus sancti.

Super quaeſt. octaua articulum primū.

IN quaeſtione 8. art. 1. retine sententiam numerū eorum, in quibus, & quae legere facit donū intellectus. Hae siquidē omnia comprehendere videtur, quae intellectus pro fidei bono penetrare p̄t. Nam vel in accidentib⁹, vel ver bis

4. di. 14. quo. 2. at. 4. ad. 3. & ueri. q. 28. ar. 1. ad 6.